

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (51)

Вінниця, 2026

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367

Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 8 від 19 лютого 2026 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** канд.пед.наук, доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д-р.пед.наук, проф. Мисліцька Н.А., д-р.філол.наук Войцехівська Н.К., канд.філол.наук, доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини)

*Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції*

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 1(51) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2026. 160с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2026

ЗМІСТ

ЛЕСЯ УКРАЇНКА: ДО 155-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

БАБІЙ АЛЛА, ІСКРА СВІТЛАНА ЛЕСЯ УКРАЇНКА: ДО 155-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УНІКАЛЬНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ ТА ЇЇ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ	3
РОМАНУХА ЮЛІЯ, СМІРНОВА СВІТЛАНА, КОНІЧЕК ТЕТЯНА, ДУДКЕВИЧ НАТАЛІЯ ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ: УСНИЙ ЖУРНАЛ ДО 155-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЮ-СЛОВЕСНИКУ	9
БЕРЕЖАНСЬКА ОЛЬГА МИСТЕЦЬКА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ АМАТОРСЬКОГО ТЕАТРАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	20

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНОЗНАВСТВА

БАДАЛОВА ЛЮДМИЛА ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	31
БАКАЛОВА НАТАЛІЯ ОСВІТА ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ДЕРЖАВИ	32
ДРОВОЗІЮК ЛІДІЯ ОСВІТА ЯК ЦІННІСТЬ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗРІЗ	35
МАШТАЛЯР ЙОСИП ВИХОВАННЯ ЧЕРЕЗ ЗВУК: ЯК СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ ФОРМУЄ ЦІННОСТІ МОЛОДІ	39
КОЛЕСНИК ОЛЕКСАНДР, КОЛЕСНИК ОЛЕНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖ АКАДЕМІЧНОЮ ІСТОРІЄЮ ТА СУСПІЛЬНИМ ЗАПИТОМ	41
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ЮРЧАК КРІСТІНА НОВИЙ ПРАВОПИС У ЗМІ: АНАЛІЗ ДОТРИМАННЯ НОРМ У ПУБЛІЧНОМУ ДИСКУРСІ	51
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, МАРТИНЮК ВІКТОР, БИСТРИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВІННИЦЬКОГО ПОВІТУ КІНЦЯ ХІХ ПОЧАТКУ ХХ СТ.	56

КУЛЬТУРА, НАУКА, ОСВІТА: СМИСЛОЖИТТЄВІ ЦІННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

РУДА ТЕТЯНА МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ	60
КОНОПКО ОЛЬГА КРОКУЮЧИ РАЗОМ: ЯК ВИХОВАТЕЛЬ-МЕТОДИСТ ФОРМУЄ КОМАНДУ ОДНОДУМЦІВ	62
СТЕПОВА АЛЛА ОБРАЗИ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ У ХУДОЖНІХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ	66
ДИМІНСЬКА ВАЛЕНТИНА, ПЕКУРАРУ ЛЮДМИЛА ВЧИМОСЯ У КЛАСИКІВ	72
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТІТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ	79
ХОМІЩЬКА НАТАЛІЯ, ІЩУК ВІКТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ В РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ	82

ШЕРШУН ГАЛИНА РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ СВІДОМОГО СТАВЛЕННЯ ДО БЕЗПЕКИ ЯК ЧАСТИНИ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ.....	85
МИХАЛЬЧИШИНА ЛАРИСА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ДЕРЖАВИ НА ГЛОБАЛЬНИХ РИНКАХ	87
ЛЕЛЯК ЛЮДМИЛА ПРОЦЕС РЕКРЕАЦІЇ ПІСЛЯ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ	90
ОСИП ЮРІЙ, ОСИП МАРІЯ РОЛЬ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	95
ЛИМАР ОЛЕНА ОСВІТА У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ ЯК ОСНОВА ПРОЗОРОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНИХ ПРОЦЕСІВ	102
ПОХИЛЮК ОЛЕНА МОРАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС	105
НЕЧИПОРЕНКО ТАЇСІЯ ДИТЯЧІ СВЯТА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ: ТВОРЧО. ВЕСЕЛО. ЦІКАВО.	107
НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ, СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА.....	112
ТЕРЕЩУК АНДРІЙ ВАЛЕОЛОГІЧНА ТА МОРАЛЬНА ОСВІТА У ПЕДАГОГІЦІ Я.-А. КОМЕНСЬКОГО	117
БУГА ОКСАНА, ДЯЧЕНКО ВІКТОРІЯ НАУКОВО-ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ НАВИЧОК ТА ВМІННЯ ПРИЙМАТИ РІШЕННЯ	121
ВДОВІНА КАТЕРИНА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ ПІДЛІТКІВ	124
КУШКО ІГОР, ЛИСАК ІГОР ПІДГОТОВКА ДО НМТ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ТА СТРАТЕГІЧНІ РІШЕННЯ	127
ВОЛКОДАВ ТЕТЯНА ЗАСТОСУВАННЯ МАТРИЧНИХ МЕТОДІВ У ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ ТА МОДЕЛЮВАННІ.....	131

МОВА І ЛІТЕРАТУРА У СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

КУЦЕНКО ТЕТЯНА ІНОЗЕМНІ МОВИ ТА ЕТИКА МІЖНАЦІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ: ШЛЯХ ДО ПОРОЗУМІННЯ	139
БЕРЕЗОВСЬКА ВІТАЛІНА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	141
ГОЛОВАНІЮК ВАЛЕНТИНА, ГЕДЗ ДАР'Я «ЖИТТЯ НА ОБОЧИНІ»: МАРГІНАЛЬНІСТЬ ЯК СПОСІБ ЖИТТЯ В РОМАНІ М. КАННІНГЕМА «ДІМ НА КРАЮ СВІТУ»	146
УСИК МАРІЯ СЛІПІ ПРОРОКИ ВОЛІ: ТРАГЕДІЯ ТА ТРИУМФ УКРАЇНСЬКОГО КОБЗАРСТВА.....	149
ШУЛИЧЕНКО ОЛЕКСІЙ ГАМЛЕТ ЯК ПРЕДСТАВНИК НОВОГО ПОКОЛІННЯ. ТРАГЕДІЯ І ТРИУМФ	152
ШЛІХТЕНКО ЮЛІЯ, КУЛІЧЕНКО АНГЛЕЛІНА-АНАСТАСІЯ THE USE OF FIGURATIVE LANGUAGE IN CONTEMPORARY ENGLISH SONG LYRICS.....	154
ЛОБОДА МАРІЯ АВТОРСЬКА ПОЕЗІЯ «Я – ТАНК, Я – ВІЙНА, Я – ВБИВАЮ».....	158
ВИМОГИ до написання статей	159

Abstract. *The effectiveness of reforms in the educational sector depends on the attitude of the state, society, and people toward it. The category of value is considered by us as a spiritual phenomenon that society, a group of people, or an individual deems important. The article explores the attitude toward education as a value during various periods of the history of civilization. It is established that the valuable attitude towards education depended on the socio-economic and cultural development of society, the state of pedagogical thought, and how education satisfied the needs of the state, social class, estate, and the individual. Primarily, the content, forms, and methods of obtaining education were taken into account.*

Key words: *education, value, education as a value, Enlightenment, pedagogical constructivism.*

Освіта є важливим соціальним і державотворчим інститутом, який виконує функції передачі новим поколінням знань, технологічного, етико-морального, соціального та культурного досвіду, підготовки зростаючого покоління до життя. Цінність освіти у наші дні стрімко зростає, що природно для інформаційного суспільства, заснованого на знаннях. Без належної освіти у «складній соціальній реальності неможливо зрозуміти світ і залишитися у ньому собою без відповідного рівня знань» [2, с. 28]. Ціннісне ставлення до освіти є важливою складовою «формування світогляду, соціальної поведінки та розвитку людини у цілому» [1, с. 156]. Окрім того, що освіта сама по собі є цінністю, вона пов'язана з іншими цінностями та безпосередньо впливає на їх формування. Прийняття світи як цінності має важливе значення для педагогіки та педагогічної діяльності, оскільки породжує потребу в отриманні якісної освіти чим стимулює її розвиток, зокрема,

впровадження інновацій. Проблема ціннісного підходу до освіти актуалізується у кризові періоди суспільного буття. Сьогодні, коли розгортаються дискусії щодо оновлення цілей, змісту, форм освіти, виникає потреба у ретроспективному аналізі історичного сприйняття освіти як цінності. Такий аналіз сприятиме встановленню чинників, які обумовлювали ціннісне сприйняття освіти і допоможе прогнозувати її ціннісний потенціал у майбутньому.

У науковому доробку на дану тематику привертають увагу публікації А. Бержанір та М. Запорожця щодо формування у здобувачів педагогічної освіти розуміння її як цінності; О. Бочарової і Т. Гізи про цінність освіти для молоді у баченні польських дослідників; Ю. Мосейчука з аналізом наукових джерел з питання інтеграції європейських освітніх цінностей у освітній простір України; В. Левкулича з критичним дискурсом дослідників щодо сучасного стану вищої освіти та її майбутнього. Інтерес викликає також

колективна монографія Н. Муранової, О. Волярської, Л. Літвінчук, у якій простежено бачення ціннісної складової освіти представниками Просвітництва.

Мета дослідження – провести історико-педагогічний аналіз сприйняття освіти як цінності.

Завдання дослідження:

- визначити ціннісні ознаки освіти в різні історичні періоди;
- окреслити ціннісні параметри сучасної освіти та її найближчого майбутнього.

Виклад основного матеріалу дослідження. Усвідомлення людиною цінності знань відбулося у епоху ранніх цивілізацій (IV – III тис. до н.е.), коли розумова праця стала самостійним видом діяльності і частина людей стала займатися нею. Виникли писемність та школа. Знання, освіта стали потрібними для економічного життя, управління державою, чиновницької кар'єри, наукових занять, справляння релігійних культів.

У Давній Греції було започатковано першу в історії освітню систему, до якої належали початкові, загальноосвітні, спеціальні та вищі школи (мусичні, палестри, гімнасії, ефебії, Академія Платона, Лікей Аристотеля, школи кініків і стоїків). Перед освітою ставилося завдання формування досконалої, гармонійно розвиненої (інтелектуально, фізично, естетично) людини.

Давні римляни надали освіті практичну спрямованість. Окрім письма, читання, арифметики у школах навчали риториці, агрономії, праву, філософії, військовій справі, прищеплювали громадянські та лідерські якості. Повноцінну освіту могли здобути вільні громадяни, переважно вихідці із аристократичних родин.

У Середні віки освіта розглядалася як засіб поширення християнства, виховання дітей та молоді на засадах християнської моралі, засвоєння релігійних уявлень про світ. Люди з гарною освітою займали високі церковні посади. Зміст освіти складали започатковані ще у добу Античності і пристосовані до потреб церкви «сім вільних мистецтв» (з лат. septim artes liberalis), а саме: граматики, риторики, діалектики (тривіум), арифметики, геометрії, музики (квадривіум). В Україні ці науки вивчалися у єзуїтських та братських школах.

В епоху Відродження цінність освіти полягала у її здатності гуманізувати ставлення до людини, дати їй знання про античну культурну спадщину. Тому до **традиційних середньовічних наук додалися знання античного періоду, а також знання** про природу, людину, науковий метод пізнання (Ф. Бекон, Р. Декарт, Б. Паскаль, Г. Лейбніц, І. Ньютон та ін.). Повноцінна освіта, як і раніше, була доступною лише для вищих суспільних станів. Економічну вигоду від освіти отримували учні бюргерських і цехових шкіл, яких навчали торгівлі і ремеслам.

Ціннісний сенс для широких суспільних станів освіта стала набувати у XVII ст.. завдяки діяльності Яна Амоса Коменського, який закликав навчати усіх і всьому і розробив для цього педагогічні шляхи та інструменти. Видатний мислитель і педагог розглядав освіту як засіб удосконалення людини і людства загалом, як запоруку мирного співжиття народів. Ним уперше в історії педагогіки було обґрунтовано ідею єдиної школи для усіх, незалежно від походження, місця проживання, статі. До традиційних «семи вільних мистецтв» Коменський додав природознавство, історію, географію,

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНОЗНАВСТВА

ознайомлення з іншими країнами шляхом технологічні, медичні вищі школи. Окрім подорожей молоді до них . лекційних проводилися лабораторні, практичні заняття, екскурсії на виробництво, велася наукова робота. Випускники вищих шкіл отримували роботу у різних галузях економіки, соціальних закладах, ставали вченими.

У ХУІІІ ст.. про важливість освіти заявили європейські інтелектуали – учасники руху, названого Просвітництвом (Вольтер, К.А. Гельвецій, Д. Дідро, Дж. Локк, Ш. Монтеск'є) та їхні українські однодумці В. Капніст, Н. Каразін, Я. Козельський, Й. Левицький, Г. Сковорода та ін.. Вони були прихильниками освіти, яка розвиває вільне, раціональне, критичне мислення і створює протидію сліпій вірі і догматизму завдяки науковому методу пізнання. Вони надіялися, що освічені монархи проведуть реформи, які звільнять народи їхніх держав від пут кріпацтва і встановлять справедливість. Письменники-просвітники П. Бомарше, Д. Дефо, Д. Свіфт у своїх творах зобразили «освічених світлом розуму та знаннями» персонажів [5, с. 42]. Система цінностей, запропонована просвітниками, вселяла у європейців надію, що опанування науковими знаннями та усвідомлення необхідності соціального прогресу призведуть до «формування у людини активного, діяльнісного ставлення до світу» [5, с. 52].

Наприкінці ХУІІІ – поч.. ХІХ ст. швейцарський педагог Й.Г. Песталоцці поставив освіту на служіння своєму народові, який опинився перед викликами індустріального суспільства. Він заклав основи народної школи, яка гармонійно розвивала дитину, її задатки, здібності, розум, фізичні і моральні якості і готувала до праці.

У ХІХ ст.. зміст середньої освіти набув енциклопедичного характеру. Гімназисти вивчали гуманітарні, природничі, формальні науки, кілька іноземних мов, у тому числі й античні. Відкривалися технічні, сільськогосподарські,

На початку ХХ ст., енциклопедична освіта призвела до перевантаження учнів навчальною інформацією великою кількістю завдань, авторитаризмом, надмірною регламентація освітнього процесу, браком уваги до особистості дитини. У країнах Західної Європи та США поширювалися експериментальна та реформаторська педагогіка, рух прихильників «нового виховання», «вільного виховання». Ці педагогічні рухи та течії разом з розвитком психології були спрямовані на розвиток особистості учня. Виникли авторські експериментальні школи (О. Декролі, С. Френе, Г. Кершенштейнер, Дж. Дьюї, Г. Літц, М. Монтессорі). Акцент робився на вивчення та врахування потреб, інтересів, можливостей дитини, формуванні у неї самостійності, практичних і соціальних навичок. Навчання розглядалося не як передача учням готових знань, а як процес їх здобуття, шляхом розв'язання практичних задач. Знання стають не самоціллю, а інструментом для адаптації.

На початку ХХ ст.. в освіті поширюється ідея педагогічного конструктивізму, яка виходить з того, що знання не передаються в готовому вигляді, а конструюються здобувачем самостійно шляхом інтеграції нової інформації з уже засвоєною. Учень опиняється у ролі дослідника, який відкриває нове знання. Таке навчання стимулювало розумову діяльність учнів, спонукало висувати гіпотези, здогадки, власну точку зору, унікальне бачення

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНОЗНАВСТВА

ситуації. У ХХ ст. ціннісний сенс освіти набув виразного людиноцентричного значення. Формування і розвиток особистості стали головною метою освіти. Технократичний елемент відійшов на другий план.

На початку ХХІ ст. утверджується компетентнісний підхід, який спрямовує освітній процес на здобуття системи компетентностей, тобто здатності випускника закладу освіти до практичного застосування набутих знань. Такий підхід є різновидом педагогічного утилітаризму і прагматизму і має свої недоліки, головний з яких полягає у применшенні значення фундаментальної підготовки та такого ціннісного компонента освіти як формування всебічно розвиненої особистості.

Українська освіта орієнтується на європейські цінності, що «сприяє не лише якісному оновленню її змісту, а й підготовці відповідальних громадян, здатних до критичного мислення, соціальної взаємодії, та адаптації до глобалізованого світу» [4, с. 107].

У сучасних умовах інформаційного суспільства відбуваються постійні зміни в освіті, зокрема у формах, технологіях і засобах навчання. Освіта стає інтерактивною, цифровою, її можна здобути дистанційно. Концептуальні труднощі виникають в уявленнях про її сучасний і майбутній зміст. Більшість дослідників вважають, що освіта має сприяти сталому розвитку, міцності та стійкості держави, бути інноваційною, формувати навички орієнтування у інформації, уміння розпізнавати маніпуляції. Чимало науковців вказують на важливість розвитку

критичного мислення, яке за «обставин безпрецедентно агресивного й тенденційного інформаційного пресингу» набуває ознак «життєво важливої умови загалом для виживання демократичного суспільства» [3, с. 150].

Освіта має відігравати провідну роль у «формуванні власної ідентичності, у самооцінці та творенні сенсу життя» [2, с.28]. Вона повинна орієнтувати людину на прийняття вічних і абсолютних гуманістичних цінностей, а також ідеалів свободи, демократії, справедливості, гідності. Необхідно також створити умови, щоб усі могли отримати ту освіту, тим способом, і у тій формі, які відповідають їхнім індивідуальним особливостям і потребам.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, встановлено, що протягом історії цінність освіти наповнювалася різним змістом, способами виявлення, що детермінувалося світоглядними, соціальними, економічними, культурними та педагогічними компонентами. Історія показує, що цінність освіти полягала у її здатності задовольняти пізнавальні, професійні, національні, соціальні потреби людини, суспільства і держави.

Сьогодні цінність освіти вбачається у її здатності відповідати на виклики часу, державні, суспільні і особистісні потреби, формувати широкий світогляд, здатності до життя і кар'єри, можливості вільного здобуття освіти протягом життя, орієнтованості на майбутнє. Наступні дослідження цієї проблеми можуть стосуватися зв'язку освіти з іншими цінностями та її впливу на їх формування.

1. Бержанір А.Л., Запорожець М.О. Філософські засади розвитку у здобувачів розуміння освіти як цінності. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 5 (5). С. 152-161
2. Бочарова О., Гіза Т. Цінність освіти для майбутнього розвитку молодих людей. Наукові записки УКУ. Серія « Педагогіка. Психологія». 2020. Вип. 3. С. 21-32. URL: <https://hdl.handle.net/20.500.14570/2499>
3. Левкулич В. Вища освіта у дзеркалі викликів та альтернатив сучасності. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 2022. № 28 (1). С. 139-158.
4. Мосейчук Ю.Ю. Європейські цінності у системі української освіти через призму проекту EVUESS. *Молодий вчений*. 2025. № 2 (133). С. 105-109.
5. Муранова Н., Волярська О., Літвінчук Л. Ідеї філософії Просвітництва в українському освітньому контексті: монографія. Київ: ТОВ «НВФ» « Славутич - Дельфін», 2020. 154 с.

*Стаття надійшла до редакції
02 січня 2026р.*

ВИХОВАННЯ ЧЕРЕЗ ЗВУК: ЯК СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ ФОРМУЄ ЦІННОСТІ МОЛОДІ

УДК 378.015.31:39(=161.2):784.6

МАШТАЛЯР ЙОСИП

*викладач кафедри теорії та методики музичного виховання
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Вступ: Музичний код нації

Сьогодні музика в Україні перестала бути просто елементом шоу-бізнесу. В умовах глобальних викликів вона трансформувалася у потужний інструмент «м'якої сили» та неформальної педагогіки. Для сучасного студента плейлист у Spotify — це не лише спосіб релаксації, а засіб самоідентифікації. Музичне мистецтво завжди було дзеркалом епохи, але саме зараз воно взяло на себе роль вихователя, що без прямого дидактизму формує національну свідомість та систему цінностей нового покоління.

Психолого-педагогічний аспект впливу звуку

З точки зору психопедагогіки, пісня працює з емоційним інтелектом (EQ). Якщо традиційні методи навчання апелюють до когнітивних процесів, то музика створює

стійкі нейронні зв'язки через емоційне переживання. Феномен сучасної української музики полягає у її здатності викликати «резонанс причетності». Коли студент чує трек про спільні виклики, він підсвідомо засвоює соціальні норми: взаємодопомогу, стійкість та громадянську відповідальність.

Ревіталізація класики: проект «Твої вірші, мої ноти»

Окремої уваги заслуговує освітня місія сучасних виконавців. Культурний проект Артема Пивоварова став справжнім проривом у методиці викладання літератури. Переосмислення поезії Павла Тичини, Тараса Шевченка та Ліни Костенко у сучасних жанрах (від поп-року до репу) робить класику «живою». Це вирішує важливе педагогічне завдання: подолання бар'єру між «нудною програмою» та реальним зацікавленням молоді. Таким